

KURAMER
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
KUR'AN ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Amacımız, Kur'an'ı,
günümüz insanının
zihin ve ruh dünyasına
seslenen yeni bir anlayışın
temeli haline getirmek ve
onun mesajını çağımızın
insanı için referans
kaynağı kılmak...

KURAMER KU'AN ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
Kısıklı Cad., Haluk Türksöy Sok., No: 4 Kat: 2
34662 Üsküdar/İstanbul
Telefon: +90 216 474 08 60
E-posta: info@kuramer.com
www.kuramer.com

- Ana ilkeleri öncelikle Kur'an'dan alarak,
- yazılış tarihi itibariyle en eski kaynakları önceleyerek,
- ekol gözetmeksizin- yerli ve yabancı- ulaşılabilen bütün kaynakları göz önüne alarak...

Kur'an'ın anlam dünyasına dair çalışmaların zamanla yoksullaşmasının sebeplerini araştırmak ve mesajının doğru anlaşılmasının önündeki fikrî, kültürel, tarihî ve modern engelleri derinliğine tahlil etmek...

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ
مَنْ جَاءَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ أَوْ خَلْفَهُ

KURAMER

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
KUR'AN ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

KURAMER NEDİR?	5
KURULUŞ SÜRECİ	7
AMAÇLAR	10
İLKELER	13
FAALİYETLER	15
KURAMER KÜTÜPHANE PROGRAMI	25
KUR'AN ARAŞTIRMALARI PROJELERİ	27
BİRİNCİ AŞAMA KUR'AN ARAŞTIRMALARI	
BİLİM DALLARI ÇALIŞMA PLAN ve PROGRAMLARI	29
Vahiy Bilim Dalı	29
Kur'an-Dinler Tarihi Bilim Dalı	35
Nüzul Ortamı Bilim Dalı	39
Kur'an-Sîret Bilim Dalı	43
Kur'an ve Mushaf Tarihi Bilim Dalı	49
Kur'an-Sünnet Bilim Dalı	53
İKİNCİ ve ÜÇÜNCÜ AŞAMA ÇALIŞMALAR	59
ORGANLAR	60

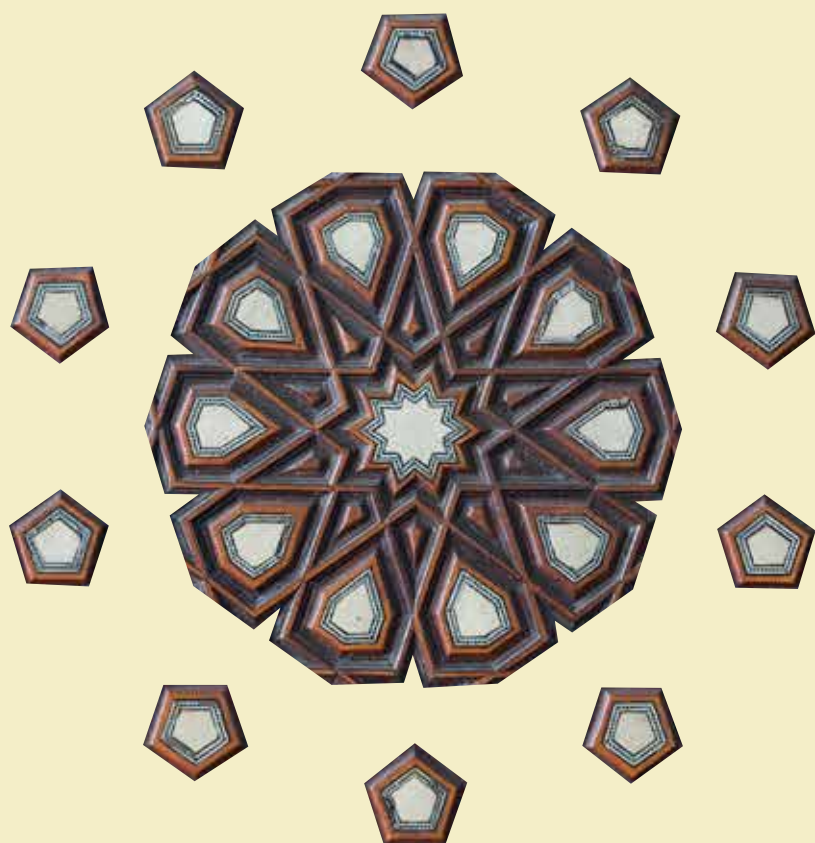

KUR'AN ARAşTIRMALARI MERKEZİ

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Kur'ân-ı Kerîm Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, kısa adıyla Kur'an Araştırmaları Merkezi (KURAMER), İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi bünyesinde, özel kuruluş yönetmeliğine, yönetim ve çalışma usullerine göre faaliyet gösteren, amaca tahsis edilmiş özel bütçeli bir araştırma merkezidir.

KURULUŞ SÜRECİ

Müslümanların son birkaç yüzyılda sadece bilim ve teknoloji alanında değil onun da gerisinde yatan temel konularda üretkenliğini ve dinamizmini yitirmesi sadece maddi gerileme, uluslararası güç ve itibar kaybı, toplumsal barış ve huzurun bozulması gibi sonuçlar doğurmadı; -belki bundan da önemlisi- özgüven kaybı, tarihî mirasa tereddütle bakma, zihin karışıklığı gibi sorunlara ve derin sarsıntılara da yol açtı. Batı'yla karşılaşmada ve genel olarak dış dünya ile ilişkilerde sergiledikleri varoluş ve kimlik mücadelesi, tabii olarak bu yüzyılda Müslümanların İslâm'la sağlıklı ilişki kurmalarını zorlaştırdı ve hatta İslâm algısını derinden etkiledi. Sonuçta da ya içe kapanma ve tarihe dönüş özlemi ya da dinle aramıza mesafe koyma şeklinde savrulmalar yaşadık. İslâm'ın bir tarafta arkaik din ve inançlar gibi hayatın dışına itilerek bir tarih malzemesine dönüştürülürken öbür tarafta her türlü ideolojik ve dünyevî kavganın etkin bir aracı haline getirilmesi, içine sürüklendiğimiz çıkmazlardır. Bu süreçte esasen Müslüman zihninin ve pratiğinin en temel kaynağı olması gereken Kur'ân-ı Kerîm'in Müslümanların İslâm anlayışı üzerindeki belirleyici konumunu belli ölçüde kaybettiğine ve ona karşı olan sorumlulukların şekli bağlarla sınırlı kaldığına da şahit olmaktayız.

Son iki yüzyılın sıkıntı ve zorlukları nedeniyle daha popüler hale gelen savunmacı ve tepkisel reflekslerin, bu dönemde yapılan pek çok ilmî çalışmaya sirayet ettiğini ve Kur'an'ın mesajının hem Müslümanlara hem de modern dünyaya hak ettiği biçimde ulaşmasını önemli ölçüde engellediğini görmekteyiz. Kur'an, ya sadece kutsal gece ve mekânlarda tilavet edilen bir dua kitabı, günlük çatışma ve tartışmalara malzeme yapılan bir cedel kitabı yahut günübürlük sorunların çözümünü sağlayan bir bilim ve keşifler kitabı ya da esrarlı bilgilerle ve şifrelerle dolu anlaşılabilir bir metin olarak sunulmaya başlandı. Sonuçta Kur'an algısı,

bu dönemde zihinsel ve toplumsal bir dönüşümü gerçekleştirmede etkili olamadı. Bireysel ve kimi küçük grupların ortaya koyduğu kıymetli çalışmaların etkisi de sınırlı kaldı.

Ancak, Moğol istilalarının ve Haçlı seferlerinin İslâm dünyasında yaptığı yıkımın belli bir uyanışa sebep olması gibi, son iki yüzyılda yaşananların bugün Müslüman zihnin kendisiyle yüzleşmesine, dinî düşüncede yeni anlayışların ve arayışların ortaya çıkmasına ve aydınlar arasında tarihin yeniden okunması çabalarının artmasına yol açtığını da göz ardı etmemek gerekir. Kaybedilen değerlere ilişkin farkındalık ve bilinç güçlenmeye ve dinin eskimez temelleri üzerinde yeni bir gelecek inşasının imkânları konusunda umutlar yeşermeye başlamıştır. Müslümanlar bu süreçte Kitaplarını yeniden ve daha güçlü bir iradeyle okumaya, ona yönelmeye başlamışlardır. Kur'an'ın bütün çağlara mesajını anlamaya yönelik çalışmalar önemli ölçüde artmıştır. Aslında Kur'an-ı Kerim'in insanlığa getirdiği mesajı anlamayı, anlatmayı ve onu hayat tarzı haline getirmeyi Müslümanların asli sorumluluğu olarak gören anlayış İslâm dünyasında her dönemde var olmuştur. Bu doğrudur, ancak bugün bu anlayış, Müslümanların Kur'an-ı Kerim ile daha içten bir bağ kurarak onun üzerine bir tefekkür platformu inşa etme ihtiyacı ile birlikte daha güçlü biçimde seslendirilmektedir.

Karamsar olmak şöyle dursun, bugünün İslâm dünyasındaki büyük sorunlara rağmen özgüven tazeleyerek geleceğe umutla bakmanın birçok haklı sebebi vardır. Çünkü İslâm tarihinde belli inkıtarlar yaşansa da Kur'an'ı anlamaya matuf telif, eğitim ve araştırma faaliyetleri on dört asır boyunca devam etmiş ve bugüne zengin bir miras bırakmıştır. Özellikle ilk dönemlerde Müslüman âlimlerin Kur'an, Mushaf tarihi, Kur'an ilimleri, Hadis, Siyer ve Tarih gibi alanlarda bize aktardığı zengin malzeme ve telif ettikleri özgüveni yüksek eserler, bugün araştırmacılarımızdan hak ettiği ilgiyi ve istifadeyi beklemektedir.

Öte yandan bu eserler bizden önce Batılı araştırmacıların dikkatini çekmiş, bunlardan yararlanan ve kendi kutsal metinleriyle mukayeseler içeren çalışmalara ağırlık verilmiş, farklı saiklerle de olsa Kur'an alanında araştırma merkezleri ve çalışma ekipleri oluşturularak çeşitli yayınlar yapılmıştır. Batı dillerinde Kur'an araştırmaları alanında, günümüz araştırmacısının bigâne kalamayacağı devasa bir literatür ortaya çıkmıştır. İslâm dünyasının, tepkisel ve savunmacı üslubu terkederek artık bu yayınların farkında olmasının, onlarla yüzleşmesinin, bu alanda yerli fakat uluslararası düzeyde projeler geliştirip hayata geçirmesinin zamanı gelmiştir.

Kur'an'ın anlam dünyasına dair çalışmaların zamanla yoksullaşmasının sebeplerini araştırmak ve mesajının doğru anlaşılmasının önündeki fikrî, kültürel, tarihî ve modern engelleri derinliğine tahlil etmek, Kur'an'ı, günümüz insanının zihin ve ruh dünyasına seslenen yeni bir anlayışın temeli haline getirmek ve onun mesajını çağımızın insanı için referans kaynağı kılmak, Müslümanların omuzunda ağır bir sorumluluk olarak hep durmaktadır.

Bu sorumluluğu derinden hisseden kimselerin bir araya gelmesiyle başlayan bir arayış, yapılan ilmî çalışmaların üzerine yenilerini koyabilmek ve bu çalışmaları ilmî disipline uygun bir şekilde planlayıp gerçekleştirebilmek için İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi bünyesinde, kuruluş yönetmeliği 22 Aralık 2012 tarih ve 28505 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, "İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Kur'an-ı Kerîm Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi"nin, kısa adıyla "Kur'an Araştırmaları Merkezi"nin (KURAMER) kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

Kuramer, Batı'da örnekleri çokça görülen, hayırsever kişilerin özel bir amaca tahsis edilmiş malî desteğiyle üniversite bünyesi içinde kurulan bir araştırma merkezi olması yönüyle ülkemiz açısından öncü bir adım olma özelliği de taşımaktadır.

AMAÇLAR

Merkezin temel amacı, Kur'ân-ı Kerîm'in ilmî verilere dayalı olarak anlaşılması için akademik araştırmalar yapılmasını sağlamak ve ortaya çıkacak ürünleri muhtelif şekillerde insanların istifadesine sunmaktır.

Bunun için de;

1. Kur'an ve Mushaf Tarihi, Dil, Tarih, Dinler Tarihi, Hadîs, Sîret, Akâid, Meâl, Tefsîr, Fıkıh, Kelam/İslâm Felsefesi, Ahlâk gibi alanlarda çalışma konuları ve araştırmacılar belirleyip bu konularda projeler hazırlanmasını ve yürütülmesini sağlamak,
2. Araştırmacıların ve araştırmacı adaylarının yurt içinde ve dışında yapacakları çalışmaları desteklemek,
3. Kur'an araştırmaları alanında ihtisas kütüphanesi, elektronik veri tabanı ve arşiv oluşturmak,
4. Merkezde yapılan çalışmalar yanında Merkez dışında hazırlanan araştırmaları da yayımlamak,
5. İlmî sorumluluğu yazar ve konuşmacılara ait olması ve Kuramer'i kurumsal olarak temsil etmemesi kaydıyla, Kur'an araştırmaları alanında farklı görüşlerin serbestçe tartışılıp değerlendirileceği bir düşünce zemini oluşturmak,

6. Özelde Kur'an, genelde İslâmî ilimler alanında akademik ve güncel konuların tartışılacağı konferans, seminer, çalıştay ve sempozyumlar düzenlemek; bu platformlarda sunulan tebliğleri ve yapılan tartışmaları yayınlamak,
  7. Yurt içinde ve yurt dışında Kur'an araştırmaları alanında faaliyet gösteren bilim ve araştırma kurumlarıyla ortak çalışmalar yapmak,
  8. Mushaf ve Kur'an tarihi müzesi oluşturmak
- Merkezin kısa, orta ve uzun vadedeki hedefleridir.

وَمَا لَكُمْ لَا تَقِيلُونَ
اللَّهُ وَالْمُسْتَضَعُونَ
وَالْيَسِيرُ وَالْوَلَدُ الْكَبِيرُ
رَجَا آخِرَ حَسْبٍ لَكُمْ يَوْمَ
الْحُكْمِ أَفَلَا تَعْلَمُونَ
فَنُكِّلْنَا لِيَلْوَ أَحْجَعُ النَّاسِ لَكَ
حَسْرًا أَلَمْ يَكُنْ أَقْبَلُ
سَبِيلَ اللَّهِ وَالْكَافِرُونَ
يَلُونِ فِي سَبِيلِ الْحَكِيمِ

İLKELER

1. Kur'an Araştırmaları Merkezi'nin amacına uygun çalışma ve araştırmalar yürütülürken hakikatin tek temsilcisi olmak gibi problemli bir iddiadan uzak durup hakikat arayışı içinde olmanın hem herkesin hakkı hem de kendi başına en değerli şey olduğu bilinciyle hareket etmek.
2. Araştırma ve yayınlarda ilmî esas ve yöntemlere bağlı olarak araştırmaları ilmî bağımsızlık ve özgünlük içinde ele almak.
3. Kur'an alanında araştırmalarıyla bilinen yerli ve yabancı bilim insanlarının görüş ve düşüncelerini -Kuramer'i kurumsal olarak temsil etmemesi kaydıyla- serbestçe dile getirmelerine imkan vermek ve bunu fikirlerin kendi zemininde olgunlaşmasının kaçınılmaz bir parçası saymak.
4. Her bir araştırma konusunu geleneğin zengin birikimini önemseyen, günümüz ihtiyaçlarını hesaba katan, çağdaş ilmî çalışmaları dışlamayan ve bunları yok saymayan bir anlayış ve sorgulayıcı bir bakışla inceleyerek gerektiğinde tarihî ve fikrî mirasımız ile yüzleşmekten kaçınmamak.
5. Tarihsel süreç içinde ortaya çıkmış İslâm düşüncesinin muhtelif ekollerini ve Kur'an'ın anlaşılmasını ve yorumlanmasını konu edinen zengin literatürü, kültürel mirasımızı, kesinlikle yararlanılması ve günümüze taşınarak tartışmaya ve değerlendirmeye açılması gereken bir parçası olarak görmek.
6. Merkez'de farklı alanlarda yapılacak çalışma ve araştırmaların Kur'an'ın anlaşılması temel amacıyla bağlantılı bir içerik ve metodoloji ile hazırlanmasını sağlamak.

Makale Adı - Article Title
Yazar/Ünvanlı Geyerler - Author / Names of Contributors
Anahtar Kelime - Keyword
Özet - Abstract
Eklenme Tarihine Göre Filtrele

Makaleler Veri Tabanı - Başlat Arama
Arama Değerleri

Tümünde

Listele - List

Aramaya Başla / Search

Temsil / Clear

Ayarlar: Arama Kısıtlamaları

E-posta: kuram@21mayis.edu.tr

KURAMER/2013

- Dutton, Yasin**
Red Dots, Green Dots, Yellow Dots and Blue: Some Reflections on the Vocalization of Early Qur'anic Manuscripts (Part II) = Kırmızı noktalar, Yeşil noktalar, Sarı noktalar ve Mavi: Erken Dönem Kur'an Yazmalarındaki Noktalamalar Hakkında Bazı Mülahazalar, Journal of Qur'anic Studies = Mecelletü'l-Dirâidü'l-Kur'âniyye, 2000, cilt: II, sayı: 1, s. 1-24
Özet: Erken dönem Kur'an nüshalarında bulunan ve kıraat pekiştirme (şariyet eden farklı resimliki noktalamaları, Bodleian kütüphanesinde bulunan küllî
- Neuwirth, Angelika**
Negotiating Justice: A Pre-Canonical Reading of the Qur'anic Creation Accounts (Part I) = Adil Bir Müzakere: Yaradılışla Alakalı Kur'anî Hükümlerin Mushaf Öncesi Dönem Perspektifiyle Okunması, Journal of Qur'anic Studies = Mecelletü'l-Dirâidü'l-Kur'âniyye, 2000, cilt: II, sayı: 1, s. 25-41
Özet: Kur'an'da nâzil olduğu iddia edilen (insan, semâ, arz, gün, gece, ay, yıldız, ...) Hzr ve Sad sûrelerindeki ilgili ayetler üzerinde ve bu konuda incelenmektedir. Mushaf mushafın okunmasından önceki dönem okunması olarak isimlendirildiği bu konuda yazar, ayetleri içinde dönem ve dönem okunması olarak isimlendirildiği dönemde ise (canonical reading) olarak yorumlar (Pre-canonical reading); 'mushaf' Mushaf'ın okunmasından sonraki dönemde bir analiz yapmaya çalışır.
- Shah, Mustafa**
The Philological Endeavours of the Early Arabic Linguists: Theological Implications of the tawqif-istilâh Anzîthîn and the majaz Controversy (Part II) = Erken Dönem Arap Dilbilimcilerinin Felsefîk Gayretleri: Tawqif-istilâh Zâtî ve Mecâz konusundaki İhtilâf, Journal of Qur'anic Studies = Mecelletü'l-Dirâidü'l-Kur'âniyye, 2000, cilt: II, sayı: 1, s. 42-64
Özet: Hakikat inancı kavramları, bu kavramların dilbilimsel ve teolojik bağlamda bulunması, tawqif-istilâh doktrini ve istilâh mefhumları da göz önünde bulundurularak, İbn Teymiyye ve İbn Kayyim el-Cezîriye üzerinde incelenmektedir.
- Newton, Ian Richard**
Towards a Modern Tafsir of Sûrat al-Kahf : Structure and Semiotics = Kahf Süresinin Modern Bir Tefsiri: Yapı ve Göstergebilim, Journal of Qur'anic Studies = Mecelletü'l-Dirâidü'l-Kur'âniyye, 2000, cilt: II, sayı: 1, s. 67-87
Özet: Kahf süresinin tefsiri: Süre yapısal özellikleri ve Yusuf süresi ile mukayesesli bağlamda ve semiyotik analizi de içeren bir yazıdır.
- Robinson, Neal**
The Structure and Interpretation of Sûrat al-Hu'mînün = Mûminün Süresinin Yapısı ve Yorumu, Journal of Qur'anic Studies = Mecelletü'l-Dirâidü'l-Kur'âniyye, 2000, cilt: II, sayı: 1, s. 89-106
Özet: Mûminün süresinin-Nâzîke ve Angelika Neuwirth'in deşifrelemelerinin de gözönünde bulundurulduğu- yapısal bir analiz.

E-posta: kuram@21mayis.edu.tr

KURAMER/2013

FAALİYETLER

ARŞİV ve DOKÜMANTASYON ÇALIŞMALARI

Araştırmaların sağlam bir zeminde yürütülebilmesi için öncelikli olarak Mushaf tarihi, Dil, Tarih, Dinler Tarihi, Hadîs, Sîret, Akâid, Tefsîr, Fıkıh, Kelam/İslâm Felsefesi, Ahlâk gibi alanlarla ilgili temel kaynakların tespit ve teminine başlanmış, bu nedenle Kur'an ile ilgili bir ihtisas kütüphanesi yanında kapsamlı bir dijital veri tabanı oluşturma yoluna gidilmiştir. Bunun için *İSAM Kütüphanesi*, *Index Islamicus*, *Şâmîle* ve diğer kütüphaneler taranarak tüm dillerdeki Kur'an araştırmaları tespitine öncelik verilmiş, buna paralel olarak imkânlar ölçüsünde bunların fiziki veya sanal ortamda teminine başlanmıştır.

Ülkemizde, diğer İslâm ülkelerinde ve Batı'da, Merkez'in faaliyet alanına giren konularda neşredilen kitap, tez, makale ve süreli yayınların taranmasıyla kapsamlı bir veri tabanı oluşturmak, Merkezin

temel hedeflerinden biridir. Kur'an eksenli bütün ilmî çalışmaları ihtiva eden bu kütüphane ve dokümantasyon birikimi, Merkez'de yürütülen çalışma ve projelerin zeminini teşkil edecek, ayrıca bu alanda araştırma yapmak isteyenlerin de hizmetine açılacaktır.

Merkezimizin temel amacı, Kur'ân-ı Kerîm'in ilmî verilere dayalı olarak anlaşılması için akademik araştırmalar yapılmasını sağlamak ve ortaya çıkacak ürünleri istifadeye sunmaktır.

ARAşTIRMA FAALİYETLERİ

KURAMER belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda çeşitli alanlarda kademeli Kur'an araştırmaları yürütmeyi planlamaktadır. Bu çerçevede öncelikli olarak Kur'an'ın anlaşılması ve Kur'an araştırmaları için sağlam bir ilmî zemin teşkil etmesi amacıyla altı bilim dalında araştırma projesi başlatılmıştır. Bu bilim dalları ise şöyle tespit edilmiştir:

1. Vahiy
2. Kur'an-Dinler Tarihi
3. Nüzul Ortamı
4. Kur'an-Sîret
5. Kur'an ve Mushaf Tarihi
6. Kur'an-Sünnet

Yapılan seri çalıştaylar sonucu 2013 yılının Ekim ayında planlaması tamamlanan, bölüm sorumluları ve yazarları belirlenen bu çalışmanın 2014 yılı sonunda metinlerinin olgunlaşması ve 2015 yılında yaklaşık on ciltlik bir yayın şeklinde ilim dünyasına sunum çalışmasının yapılması hedeflenmektedir.

Birinci aşama çalışmanın sağlayacağı ilmî verilerin de desteğıyle eş zamanlı olarak *İkinci* ve *Üçüncü aşama* çalışmaları projelendirilecektir.

Merkez, ayrıca Kur'an araştırmaları alanında yeni projelere de destek verecektir.

İLMÎ TOPLANTI ve ÇALIŞTAYLAR

Kur'an Araştırmaları Merkezi, amaç ve ilkeleri çerçevesinde, yurt içinden ve yurt dışından, konusunda uzman ilim insanlarının katılımı ile konulu ve tartışmalı ilmî toplantılar, konferanslar, ulusal ve uluslararası sempozyumlar, ilim dünyasına ve ilgililere açık çalıştay ve seminerler yapılmasını programına almıştır. Bu alandaki faaliyetler, veri tabanının güçlenmesine ve projelerin ilerlemesine paralel olarak yoğunlaşacaktır.

a) Bilim Dalları Çalıştayları: Merkezin Kur'an araştırmaları projesinde yer alan bilim dallarına ait konuların ilgili bilim adamları arasında tartışılıp olgunlaştırılacağı, kaynak, yöntem ve problemler açısından koordinasyonun sağlanıp değerlendirmenin yapılacağı toplantılardır.

b) Konulu Çalıştaylar: Kur'an araştırmalarını yakından ilgilendiren problemli konuların farklı bakış açıları ile ele alınmasını, bu konularda kaynaklarda yer alan bilgilerin ve tarihî süreçte bu konuda oluşan zengin bilgi birikiminin ve literatürün yeni bir okumaya tabi tutulmasını hedefleyen toplantılardır.

c) Konferans ve Seminerler: Kuramer'in çalışma alanıyla ilgili olarak konusunda uzman ilim adamlarının fikirlerini serdetmesine ve tartışılmasına imkan hazırlayan toplantılardır.

Kuramer, gerçekleştirdiği araştırma, ilmî toplantı ve çalıştay faaliyetlerini belli aralıklarla bülten olarak kamuoyuyla paylaşacaktır.

YAYIN ve TERCÜME

Kuramer, Kur'an araştırmaları alanında özgün telif eserleri, tezleri, klasik ve modern dönemin önemli kitap ve makalelerinin tercümesini yayınlamayı, Kur'an araştırmalarını merkeze alan bilimsel bir dergi çıkarmayı, bu alandaki faaliyetlerini ve bilimsel çalışmalarını internet sayfasıyla ve elektronik ortamda kamuoyuyla paylaşmayı hedeflemektedir

EĞİTİME DESTEK

İhtiyaç duyulan alanlarda araştırmacıların ve araştırmacı adaylarının yurt içinde ve dışında yapacakları çalışmaların proje esaslı olarak desteklenmesi hedeflenmektedir.

Faaliyetler

Kuran-ı
Karim

Anasayfa

Faaliyetler

Kütüphane

Yayımlar

Duyurular

Arşiv

Başım

Faaliyetler

İlmi Toplantılar

KuramER Kütüphanesi

Din Dili Çalıştayı Programı

ÇALIŞTAY PLANI

25-26 NİSAN 2014 Yer: 29 Mayıs Üniversitesi
Konferans Salonu Açılış Konuşması: Prof. Dr. Ali
Bardakçılı 25 Nisan 2014 Cuma saat:9.00-12.00

DEVAMINI OKU

Din Dili Çalıştayı Programı

ÇALIŞTAY PLANI

25-26 NİSAN 2014 Yer: 29 Mayıs
Üniversitesi Konferans Salonu Açılış
Konuşması: Prof. Dr. Ali Bardakçılı 25
Nisan 2014 Cuma saat:9.00-12.00

DEVAMINI OKU

Kuran Araştırmaları Merkezi (KURAMER)

Kur'an Araştırmaları Merkezi (KURAMER),
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi bünyesinde,
özel kuruluş yönetmeliğine, yönetim ve çalışma
usullerine göre faaliyet gösteren, amaca tahsis
edilmiş özel bütçeli bir araştırma merkezidir.

DEVAMINI OKU

Kuran Araştırmaları Merkezi (KURAMER)

Kur'an Araştırmaları Merkezi
(KURAMER), İstanbul 29 Mayıs
Üniversitesi bünyesinde, özel kuruluş
yönetmeliğine, yönetim ve çalışma
usullerine göre faaliyet gösteren,
amaca tahsis edilmiş özel bütçeli bir
araştırma merkezidir.

Kuran Araştırmaları Merkezi (KURAMER)

Kur'an Araştırmaları Merkezi
(KURAMER), İstanbul 29 Mayıs
Üniversitesi bünyesinde, özel kuruluş
yönetmeliğine, yönetim ve çalışma
usullerine göre faaliyet gösteren,
amaca tahsis edilmiş özel bütçeli bir
araştırma merkezidir.

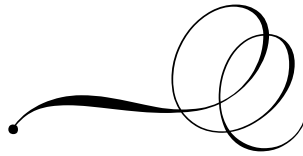

ULUSAL ve ULUSLARARASI KURUM ve KURULUŞLARLA ORTAK FAALİYETLER

Yurt içinde ve dışında Kur'an araştırmaları alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla temaslar kurulmuştur. Fas'da "*Müessesetu'l-buhûs ve'dirâsâti'l-ilmiyye*", Almanya'da *Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften*'in Kur'an el yazmalarına dayalı olarak Kur'an tarihi araştırmaları yürüten "*Corpus Coranicum*" projesi ile Frankfurt Goethe Üniversitesi *Institut für Studien der Kultur und Religion des Islam* bunlardan üçüdür. Bu tür kurumlarla karşılıklı bilgi alışverişi içinde gerektiğinde ortak çalışmaların yapılması planlanmaktadır.

İNTERNET

Merkezimizin bazı yayın ve faaliyetlerini web üzerinden takip etmek mümkündür. www.kuramer.com veya www.kuramer.org adreslerinden faaliyetlerimizi daha detaylı olarak görebilir, öneri ve eleştirilerinizi info@kuramer.com adresi üzerinden gönderebilirsiniz.

KURAMER KÜTÜPHANE PROGRAMI

“Kuramer Kütüphanesi” programı, klasik ve yeni dönem İslâmî literatürün metin, pdf, yazma, resim, ses ve video formatlarında tek bir ortamda toplanması, yönetimi, paylaşımı ve kullanımının kişisel veya çok kullanıcı olarak sağlanması ve İslâm dünyası için ortak bir kültürel bellek inşa edilmesine katkıda bulunulması amacıyla geliştirilmektedir. Programla ilgili daha detaylı bilgiye internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

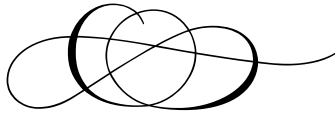

وَعَنْتَ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا
يَعْمَلُ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا
كَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا
تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا
وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَى وَلَمْ نُجِدْ لَهُ عَزْمًا
وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا تَخْرُجْمَا
مِنَ الْجَنَّةِ قُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الْخَاسِرِينَ

KUR'AN ARAŞTIRMALARI PROJELERİ

Kaynakların sahih bilgisine ve ilmî usullere bağlı olarak Kur'an'ın doğru anlaşılması ve bu amaca ulaşmanın önündeki engellerin kaldırılması temel ilke olup bunun için Kur'an araştırmalarının:

- » Birinci aşamasında Kur'an'ı anlamanın düşünce ve bilgi yönüyle arka planını oluştırmaya yönelik,
  - » İkinci aşamasında Kur'an muhtevasına yönelik,
  - » Üçüncü aşamasında Kur'an ilimlerine, problemlere ve çözümlerine yönelik
- projeler planlanmıştır.

اللَّهُ وَالْمُؤْمِنِينَ آجِلًا
حَسْبُنَا
يَعْفُ اللَّهُ بِسَاءِ مَا
بِغُفْرَانِهِ
وَأَمَّا تَشْرُوكُوا

BİRİNCİ AŞAMA KUR'AN ARAŞTIRMALARI

BİLİM DALLARI ÇALIŞMA PLANI ve PROGRAMLARI

VAHİY BİLİM DALI

Bu bölümde Kur'an'ın anlaşılmasına zihnî hazırlık amacıyla; Allah, insan, evren, bilgi, din, vahiy, peygamberlik, ilahî kelam ve Kitap hakkında metafizik bir arka plan inşa edilmesi hedeflenmiştir. Önce, bu konuya fikrî hazırlık olmak üzere, Kur'an'ın verdiği bilgilerle diğer dinî geleneklerin ve felsefî düşüncelerin ulûhiyet, varlık, evrenin ve insanın yaratılışı, bilgi, gayb âlemi konusundaki açıklamalarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi yapılacaktır.

Din, insanlığın ortak realitesidir. İlâhî dinlerin ortak unsurlarından birini gaybî bilgi ve inanç konusu olarak vahiy ve peygamberlik konusu teşkil eder. İlâhî kelâmın vahiy yoluyla ve peygamberler aracılığıyla insanlara tebliği etrafında hem dinî düşünce ve geleneklerde hem de diğer düşünce sistemlerinde ciddî tartışmalar cereyan etmiş ve önemli bir literatür oluşmuştur. Kadim inanç ve kültürlerde, İslâm öncesi dinlerde, Felsefede, İslâm Felsefesinde, Tasavvuf ve Kelamda vahiy ve peygamberlik tasavvuru, vahyi anlamanın imkânı ve imkânsızlıkları, ilâhî kelâm-vahiy-Kur'an ilişkisi ve Hz. Peygamber'in bunda rolü gibi konuların farklı bakış açılarını ve tartışmaları kuşatacak şekilde ele alınması, Kur'an araştırmaları için kuşkusuz büyük bir önemi haizdir.

Peygamberlik ve vahiy tasavvuru, Kur'an'ın mahiyetine dair görüşlerin oturduğu zemini ve Kur'an araştırmalarının eksenini teşkil ettiğinden diğer din ve inanç mensuplarının peygamberlik ve vahiy anlayışları sadece kendi din ve inanç alanıyla sınırlı kalmayıp İslâm, Hz. Muhammed ve Kur'an konusunda serdettikleri görüşler üzerinde de –diğer sâikler dışında- hayli etkili olmaktadır. Vahiy ve Kur'an konusunda İslâm âlimleri arasında cereyan eden ve ilmî miras içinde kayda geçen görüş farklılıkları çok ciddi boyutta olmasa da günümüz İslâm dünyasındaki fikrî tartışmaları anlamayı kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple, bu alanda yapılacak çalışmaların diğer bilim dallarında farklı açılardan ele alınacak konular için de zihnî bir arka plan teşkil etmesi hedeflenmektedir.

Bilim Dalı Sorumlusu:

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz

Bilim Dalı Çalışma Grubu:

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz

(KURAMER)

Prof. Dr. Ahmet İnam

(ODTÜ Felsefe Bölümü)

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İlhami Güler

(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. M. Sait Reçber

(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Hadi Adanalı

(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Burhanettin Tatar

(Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İlyas Çelebi

(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Cağfer Karadaş

(Bolu İ. Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Abdülhamit Birışık

(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mahmut Kaya

(İstanbul Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Recep Kılıç

(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mustafa Sinanoğlu

(İst. 29 Mayıs Ü. Uluslararası İslâm ve Din Bil. Fakültesi)

Prof. Dr. Bilal Gökkır

(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Muhammet Tarakçı

(Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Caner Taslaman

(Yıldız Teknik Üniversitesi Felsefe Bölümü)

Doç. Dr. Cüneyt Kaya

(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Ömer Türker

(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Asiye Tıǧlı

(Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sait Toprak

(Mardin Artuklu Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bulgen

(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Bölümler ve Çalışma Planı:

Giriş:

I. Varlık ve Bilgi Tasavvuru

- A. Varlık Tasavvuru
- B. Kur'an'da Varlık Tasavvuru
- C. Felsefede Varlık Tasavvuru
  - 1. Allah
    - a) Allah'ın Varlığı (Varlığının Delilleri)
    - b) Ulûhiyet Tasavvuru
  - 2. Evren
  - 3. İnsan
- D. Bilgi Tasavvuru
  - 1. Kur'an ve İslâm Düşüncesinde Bilgi
  - 1. Modern Felsefede Bilgi
- E. Gayb Âlemi

II. Din, Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru

- A. Felsefî Açıdan Din
- B. Allah'ın Âlemle İlişkisi (İnayet Fikri) ve Din
  - 1. Kelamî Açıdan Din
  - 2. Dinler Tarihi Açısından Din
- C. Peygamberlik ve Vahiy
  - 1. İslâm Öncesi Dönemde Peygamberlik ve Vahiy
    - a) Eski kültürlerde ve Doğu Dinlerinde Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
    - b) Yahudilikte Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
    - c) Hristiyanlıkta Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
    - d) Kur'an Öncesi Arap Yarımadasında Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru

2. İslâm Düşüncesinde Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
  - a) Kur'an Metafiziği: Vahyin İmkânı
  - b) Kur'an ve Sünnet'te Vahiy
  - c) Peygamberliğin Hz. Muhammed'le Sona Ermesi ve Ondaki Sonra İleri Sürülen Peygamberlik İddiaları
  - d) Kelâm'da Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
    - I) Sünnî ve Mutezilî Yaklaşım
    - II) Şîî Yaklaşım
  - e) İslâm Felsefesi'nde Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
  - f) Tasavvuf'ta Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
3. Batı Felsefesinde
  - a) Peygamberlik ve Vahiy Tasavvuru
  - b) Müsteşriklerin Kur'an Vahyine ve Hz Muhammed'in Peygamberliğine bakışı
- D. İlâhî Kelâmın Lafza Bürünmesi (İlâhî Kitap Kur'ân-ı Kerîm)
- E. Kur'ân-ı Kerîm'in İnsanlara Tebliği

KUR'AN-DINLER TARİHİ BİLİM DALI

2

Tarih ile Kur'an'daki tarihî bilgiler öteden beri birbiriyle ilişkisiz iki ayrı dalda yürümekte, Kur'an'daki tarihî bilgiler sadece inanç konusu olan ve gerçeğe ilişkisi fazla önemsenmeyen, menkıbe/mucize yönü öne çıkan olaylar/kıssalar olarak algılanmaktadır.

Bu algının sîret dönemi olaylarına kadar uzandığı da söylenebilir. Bu bölümde Kur'an öncesi döneme dair arkeolojik bulgular da dâhil Kur'an dışı kaynakların verdiği tarihî bilgilerle, Kur'an'da yer alan tarihî bilgilerin/atıfların birlikte değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Kur'an muhtevasında, genelde Peygamberler, özelde Yahudilik ve Hristiyanlığın tarihi, o dönemdeki Yahudiler ve Hristiyanlar başta olmak üzere diğer inanışlara ve inanç gruplarına, onlarla ilişkilere atıflar önemli bir yer tutar. Bu bilgi ve atıflar nübüvvet tarihi üzerinden tevhid akidesini inşa, iki semavî dinin aslî hüviyetini ve İslâm'la menşee birliğini, tarihlerinin ana hatlarını, bunlarda sonradan meydana gelen sapmaları göstererek haklarında sağlıklı bilgiyi tesis etme, mukayeseye imkân sunma, diğer din ve inanç mensuplarının hataları üzerinden Müslümanları uyarma, inanç toplulukları arası ilişkileri ve stratejiyi belirleyerek İslâmî kimliği oluşturma, özgüveni pekiştirme gibi birçok amaca matuftur.

Kur'an'ın diğer din mensuplarına yönelik ifadeleri, Batı'da çoğu zaman bağlamı ve amacı gözetilmeksizin ele alınmakta, spekülasyona çok fazla konu edilmektedir. Öte yandan, üç semavî dinin inanç esasları, ibadet, muamelat ve ahlâk ilkeleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar özellikle Batı'da İslâm, Hz. Peygamber ve Kur'an'la ilgili bazı ithamlar için fırsat olarak değerlendirilmektedir. Halbuki üç din arasındaki bu benzerlik ve farklılaşma Müslümanlar açısından son derece anlaşılır ve izahı kolay bir husustur. Zaten Kur'an da bu mukayeseyi sıkça

yapmaktadır. Ne var ki, Müslümanların bu alana pek iltifat etmemesi, biraz da çekimser davranması yanlış anlaşılmaya yol açmaktadır.

Ayrıca, Kur'an'da Ehl-i Kitâb'la ilişkilere dair ayetlerden bir genelleme yapmak yerine bunların sîretin ve olayların akışı içinde, tarihî bağlamı gözetilerek değerlendirilmesi de gerekmektedir. Bu sebeplerle, bu bölümde semavî dinler ve diğer inançlarla ilgili bilgiler hem tarihî cephesi hem de nüzul dönemindeki durumları, Müslümanların onlarla ilişkileri göz önüne alınarak, Kur'an merkezli ve mukayeseli biçimde verilecek, değerlendirme yapılacak, ayrıca sîret bölümündeki bilgilerle çapraz kontrol sağlanacaktır.

Bilim Dalı Sorumlusu:
Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

Bilim Dalı Çalışma Grubu:

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman (KURAMER)

Prof. Dr. Fuat Aydın (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mustafa Öztürk

(Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Baki Adam (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali İhsan Yitik

(9 Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mahmut Aydın

(Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mehmet Katar (Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Dr. Şinasi Gündüz (İstanbul Üniv. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Almanya Goethe Üniv./ Frankfurt)

Prof. Dr. Kürşat Demirci (Marmara Üniv. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Hakan Olgun (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Salime Leyla Gürkan (İSAM)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Alıcı (İstanbul Üniv. İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sait Toprak

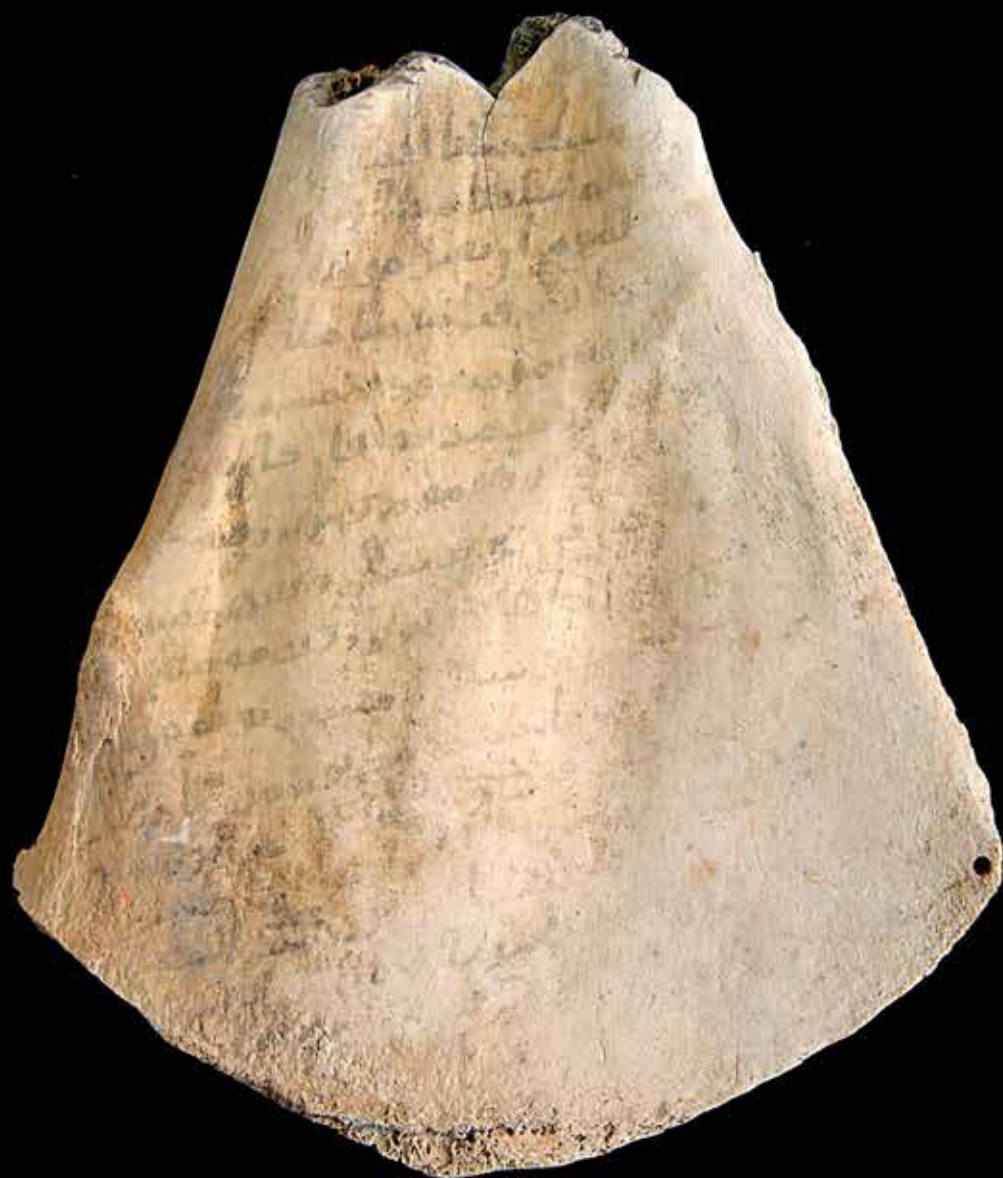
(Mardin Artuklu Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü)

Bölümler ve Çalışma Planı:

Giriş: Kur'an-Tarih ilişkisi

- A Konunun Kur'an'ı Anlamada Önemi
- B Tarih İlminin Yöntemi ve Problemleri
- C Kur'an'da Tarih ve Zaman Algısı
- I. Kur'an Kıssalarının Mahiyeti ve Amacı
- II. Yaratılış
  - a) Kur'an-dışı Kültürlerde
  - b) Kur'an Perspektifinden
- III. Tarihi Şahsiyetler Kavimler ve Mekânlar
- IV. Yahudiler
  - a) Temel Kavramlar
  - b) Tarihleri
  - c) İnanç ve İbadetleri
  - d) Kitapları-Tanakh
  - e) Kitapları-Talmud vd.
  - f) Yahudi Dini Hukuku
- V. Hıristiyanlar
  - a) Temel Kavramlar
  - b) İnanç ve İbadetleri
  - c) Kitapları
- VI. Hz. Muhammed'in Müjdelmesi
- VII. Sabîîler
- VIII. Mecusîler
- IX. Diğer İnançlar

NÜZUL ORTAMI BİLİM DALI

3

Kur'an'ın gerek kullandığı dil ve üslûbu, gerekse mesajı ancak Kur'an'ın nâzil olduğu ortamın değişik yönleriyle bilinmesi halinde mümkün olur. Ayrıca bu dönem, Batı'da öteden beri, Müslümanlar arasında ise son zamanlarda farklı amaçlarla sıkça atıf yapılan ve üzerinden genellemelere gidilen bir spekülasyon alanı olmaya başlamıştır. Öte yandan gerek döneme ilişkin kaynakların gerekse İslâm kaynaklarının bu döneme bakışı da sorunsuz değildir.

Bu nedenlerle burada genel bir Arap tarihi değil, nüzûl ortamına dair bilgilerin Kur'an araştırmalarındaki önemine ve sorunlarına temas edildikten sonra Kur'an'ı doğru anlamaya hizmet edecek tarzda Cahiliye toplumunun genel bir tasviri yapılacaktır. Bunun için de Kur'an'la bağlantısı oranınca Arap toplumunun geçmişi, dil ve edebiyatı, sosyal yapısı, inançları ve din anlayışı, ahlâk telakkisi, kültür ve geleneği vb. ayrı ayrı önem taşımaktadır. Bu bilgiler aynı zamanda Kur'an-Sîret bağlantısını kavramada da son derece gereklidir. Ancak konuların ele alınışında, Kur'an'ın muhtevasından hareketle geçmişin anlatımı yerine, geçmişten hareketle Kur'an'ın muhtevasına intikal edilerek tarihî sürecin tabii akışı gözetilecektir.

Bilim Dalı Sorumlusu:
Prof. Dr. Mustafa Çağrı

Bilim Dalı Çalışma Grubu:

Prof. Dr. Mustafa Çağrı (KURAMER)

Prof. Dr. Âdem Apak (Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu (KURAMER)

Prof. Dr. Metin Tuncel (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Mahfuz Söylemez
(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Adnan Demircan
(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Dursun Hazer
(Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Fuat Aydın
(Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İsmail Durmuş
(İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Yalar (Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Halim Öznurhan
(Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali Bulut
(Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi)

Doç. Dr. Casim Avcı (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Mustafa Alıcı (Erzincan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Mahmut Kelpetin
(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Dr. Ahmet Yüksel

Bölümler ve Çalışma Planı:

Giriş

I. İslâm Öncesi Arap Yarımadası ve Tarihi:

- A. Arap Yarımadası Coğrafyası:
- B. İslâm Öncesi Arap Yarımadası Tarihi
- C. Bi'set Öncesi Arabistan

II. İslâm Öncesi Araplarda Sosyal Ve Kültürel Yapı:

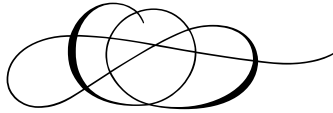
III. İslâm Öncesi Araplarda Hukuki Hayat:

IV. İslâm Öncesi Araplarda İktisadi Hayat:

V. İslâm Öncesi Araplarda İlim, Dil, Edebiyat ve Sanat:

VI. İslâm Öncesi Araplarda Din:

- A. Genel Putperstlik
- B. Haniflik

KUR'AN-SÎRET BİLİM DALI

4

Son Peygamber Hz. Muhammed'in kendisine "ilkâ" olunan vahyin gereğini yaşadığı ve bütün gücüyle yaşatmaya çalıştığı bir gerçektir. Arapçada, bir emrin gereğini yapan kimse için "o emri te'vîl etti" dendiği cihetle Hz. Peygamber'in risaletle geçen hayatının, "Kur'an'ın te'vîlinden ibaret" olduğunu

söyleyebiliriz. Bu itibarla, Kur'an vahyinin mâna ve medlulünü en doğru anlayan bir Peygamber'in *Sîret'i* Kur'an araştırmalarında fevkalâde değerli ve öncelikli olmaktadır.

Ne var ki, bize ulaşan Kur'an, nüzul sırasına göre derlenmemiş bir "metin koleksiyonu" olduğundan bağlamı bilinmeyen birçok âyeti birbiriyle uyumlu olarak anlamak çoğu zaman mümkün olamamakta, metnin dışında birçok bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyaç duyulan bu bilgiler –aslında– sahabe neslinin tabîi olarak sahip olduğu arka-plan olay ve olgularının bilgisidir. Sîret çalışmaları bu arka-plan bilgisini konu alır ve bunun için de Kur'an'ın bağlamını belirlemede ve dolayısıyla onu doğru anlamada merkezî bir önem taşır. *Sîret* eserlerinin çoğunluğunun kronolojik sırada yazılmış olması bu açıdan onları daha vazgeçilmez kılmaktadır.

"Kur'an-Sîret" projesi ile oluşacak sîret veri-tabanı, Kur'an-Sünnet ilişkisini anlamada ufuk açıcı olmasının yanı sıra Kur'an'ın nüzul bağlamının tespitinde, yani hangi âyetin, hangi olay veya olgularla ilişkili olarak indiğinin bilinip o âyetin mâna ve müfâdının netleştirilmesinde de–büyük ölçüde– yardımcı olacaktır.

"Buna benzer çalışmalar günümüze kadar yapılmamış mıdır?" sorusu akla gelebilir. Şüphesiz günümüze kadar gelmiş –özellikle "rivâi" diye nitelediğimiz– birçok tefsîr bu ihtiyacı karşılamak için kaleme alınmıştır. Ayrıca sîret adına telif edilmiş birçok eser de –zımnen– "yaşanmış bir Kur'an" modelini tespiti hizmet

amacını hedeflemiştir. Ancak bunların hemen hepsi –ayrı ayrı değer ifade ediyor olmakla beraber– döneminin imkânlarıyla sınırlı kalmışlardır. Günümüzde Batı’da yapılan modern bazı çalışmalarla kıyaslandığında *efrâdını câmi, ağyârını mâni* çalışmaların yapılmış olduğu pek söylenemez.

İslâm alemindeki çağdaş sîret çalışmalarında hâlâ birtakım zaafaların sürdürüldüğü kanaatindeyiz. Bu zaafaları şöyle özetlemek mümkündür:

- » Sîret malzemesini dolaylı olarak ihtiva eden birçok kaynak eser, bu maksatla taranıp fişlenmemiştir. Sîretin ana ve tâli kaynakları esaslı bir taramaya tabi tutulmamış, kapsamlı bir veri-tabanı oluşturulmamıştır.
- » Sîret kaynakları mukayeseli bir araştırmaya tabi tutulmamış, farklı kaynaklarda bulunan çelişkili rivayetlerin birbiriyle te’lifi veya izahı sadedinde yeterli çalışmalar yapılmamıştır.
- » Sîretin, Batılılarca mercek altına alınan birçok konusu Müslümanlarca çoğu zaman sadece savunmacı reflekslerle ele alınmış ve fakat o konularda yeterli kemiyet ve keyfiyette ilmî çalışmalar yapılmamıştır.
- » Hz. Peygamber’i aşırı yüceltmeden kaynaklanan zaafılar yeterince sorgulanıp ikna edici bir usulle bertaraf edilememiştir. Birçok hurâfe ve mitolojik anlatım bu yolla günümüze kadar yaşatılmıştır.

Sîret olaylarının incelenmesiyle Kur'an âyet ve sûrelerinin bağlamının belirlenmesi çalışmaları her asırda sürdürülegelen bir çaba olmuştur. KURAMER, Kur'an'ın bağlamını ve evrensel mesajını tahkik etmek amacıyla bu çabayı modern imkânlarla biraz daha ileri götürerek;

- » Ana ilkelerini öncelikle Kur'an'dan alan,
- » Yazılış tarihi itibarıyla en eski Sîret kaynaklarını önceleyen,
- » Mezhep/ekol farkı gözetmeksizin –yerli ve yabancı– ulaşılabilen bütün kaynaklardaki görüşleri göz önüne alan

kronolojik ve tematik bir sîret ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

Bilim Dalı Sorumlusu:
Hikmet Zeyveli

Bilim Dalı Çalışma Grubu:

Hikmet Zeyveli (KURAMER)

Prof. Dr. M. Mahfuz Söylemez
(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Adnan Demircan
(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Âdem Apak (Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mustafa Fayda
(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İsrail Balcı
(Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Rıza Savaş
(Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Levent Öztürk (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ahmet Önkol
(Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Nuh Aslantaş
(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

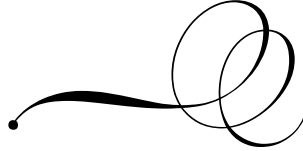
Yrd. Doç. Dr. Yaşar Çelikkol
(Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi)

Mehmet Apaydın (KURAMER)

Bölümler ve Çalışma Planı:

Giriş

- I. Bi'set Öncesi Mekke ve Kureyş
- II. Doğumdan Bi'sete Kadar Hz. Peygamber
- III. Bi'setten Hicrete Kadar Hz. Peygamber
- IV. Medine'ye Hicret
- V. Hicret Esnasında Medine ve Çevre Kabileler
- VI. Hicretin İlk İki Yılında Medine
- VII. Müşrik Araplarla İlişkiler (Fetih'e [hariç] Kadar)
- VIII. Münâfıklarla İlişkiler (Vefata Kadar)
- IX. Müşrik Araplarla İlişkiler (Fetih'ten [dâhil] Sonra)
- X. Yahudilerle İlişkiler
- XI. Hıristiyanlarla İlişkiler
- XII. Sasaniler (İran) ve Nüfuz Alanları İle İlişkiler
- XIII. Medine'ye Gelen Heyetler
- XIV. Bir "Üsve" Olarak Hz. Peygamber
- XV. Kronoloji, Soy Kütükleri ve Haritalar

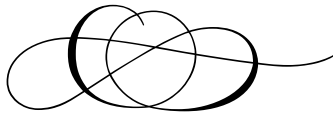
KUR'AN ve MUSHAF TARİHİ BİLİM DALI

5

Kur'an Araştırmaları Merkezi'nin Birinci Aşama ve Kur'an'ın anlaşılmasına yönelik arkaplan çalışmaları çerçevesinde oluşturulan Kur'an ve Mushaf Tarihi Bilim Dalı, Rasulullah Muhammed'e gelen ve O'nun dilinden ilk muhataplarına ulaştırılan ilahî vahyin söze ve yazıya dökülüş süreçlerini, bu çerçevede Mushaf üzerinde yapılan zenginleştirmeleri ve diğer ilmî faaliyetleri çalışma alanı olarak seçmiştir. İslâm alimleri ilk dönemlerden itibaren Mushaf tarihi alanında çok önemli eserler telif etmiş, özgüven içinde birçok konuyu tartışmaya açmış, eserlerinde farklı rivayetlere yer verip bunları değerlendirmiş, sonuçta bu alanda kadîm mirasımızdan bugüne çok zengin bir bilgi birikimi intikal etmiştir.

Öte yandan Mushaf tarihi Batı'da da öteden beri ciddi bir ilgi konusudur. Bugüne kadar Batılı bilim insanları Kur'an'ın şifahî aktarımı, yazıya geçirilmesi, çoğaltılması, imlâ ve okunuş farklılıklarıyla ilgili rivayetlerden yola çıkarak bir dizi araştırma ve yayın yapmış, farklı tezler ileri sürmüştür, bu alanda dikkate değer zenginlikte bir veri tabanı oluşturmuşlardır.

Kur'an ve Mushaf Tarihi Bilim dalı bütün bu bilgilerin tasnif ve değerlendirilmesini günümüz muhataplarıyla buluşturmayı hedeflemektedir.

Bilim Dalı Sorumlusu:
Prof. Dr. Ömer Özsoy

Bölüm Çalışma Grubu:

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Almanya Frankfurt Goethe Üniversitesi)

Dr. Tayyar Altıkulaç (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Öztürk
(Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mehmet Akif Koç
(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ömer Kara (Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Murat Sülün
(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Mehmet Emin Maşalı
(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Ziya Şen (Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mehmet Dağ (Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Muhammet Abay
(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Necmettin Gökçir
(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

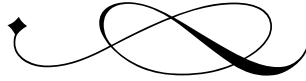
Mehmet Yaşar Soyalan (KURAMER)

Hadiye Ünsal (Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

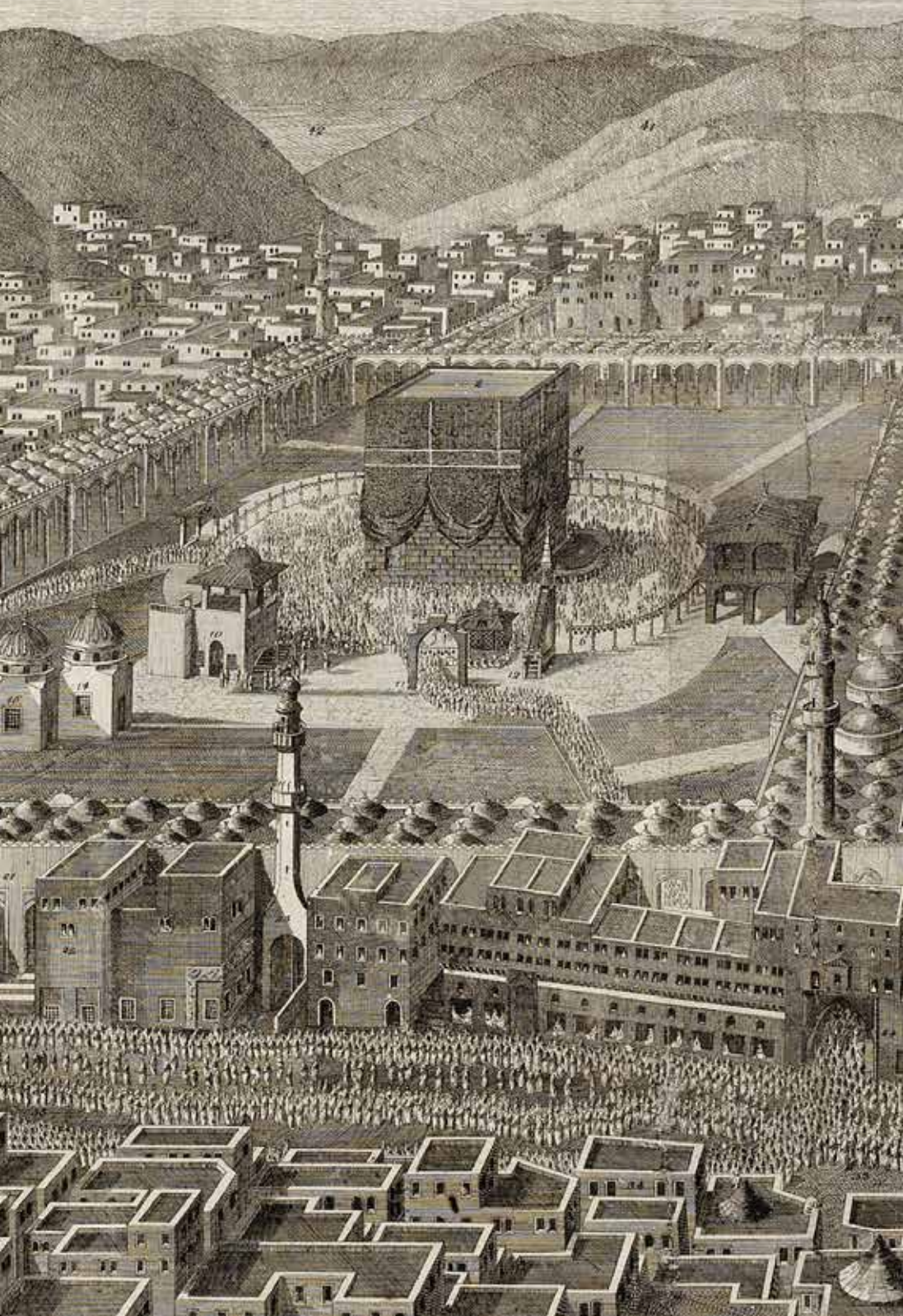
Serdar Güneş (Almanya Frankfurt Goethe Üniversitesi)

Bölümler ve Çalışma Planı:

- Giriş: Kur'an Tarihi Yazım Gelenekleri ve Çalışmanın Yöntemi
- I . Kur'an'ın Vahyedilişi ve Kur'an Vahyinin Hususiyetleri
- II. Nüzul Dönemi Kur'an Tarih
- III. Kur'an Metninin Toplanması ve Çoğaltılması
- IV. Hz. Osman Sonrası Redaksiyon Çalışmaları
- V. Mushaf Tarihi
- VI. Kur'an Metinlerinin Mushaf Dışı Kullanım Alanları
- VII. Kur'an'ın Estetik Dini Tecrübe Konusu Olarak Kullanımı: Kur'an Tilaveti

KUR'AN-SÜNNET BİLİM DALI

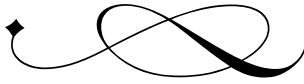
Allah tarafından gönderilen son ilahî mesajlar manzumesi olan Kur'an, Peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed aracılığıyla iletilmiştir insanlığa. Hz. Peygamber'in risâlet görevi sadece inen vahiyleri insanlara iletmek değil, onları beyan ve tatbik etmektir aynı zamanda. Kur'an, daha çok İslâm'ın

teorik boyutunu ifade ederken, Sünnet ise onun pratik boyutunu ortaya koyar. Bu nedenledir ki İslâm dininin ana eksenini, Kur'an ile birlikte onun beyanı niteliğindeki Sünnet oluşturur. Bu durum, Kur'an'ın Rasulullah'ın (sav) dilinden dökülen ve Rasulullah tarafından ete kemiğe büründürülen bir mesaj olması nedeniyle, Peygambersiz bir Kur'an'ı imkânsız kıldığı gibi Kur'an'dan bağımsız bir Sünneti de imkânsız kılar. Diğer bir ifade ile Hz. Peygamberin uygulamaları olmaksızın Kur'an'daki birçok hükmün ne şekilde uygulanacağı anlaşılamayacağı gibi, Hz. Peygamber'e nispet edilen birçok hadis ve sünnetin de doğru anlaşılması ancak Kur'an doğrultusundan mümkün olabilecektir. Bu nedenle Kur'an-Sünnet birlikteliği Kur'an'ın da, Sünnet'in de doğru anlaşılması açısından hayatî bir önemi haizdir. Bu noktada Kur'an Hz. Peygamber'i ve sünnetini nasıl şekillendirmişse, yaşayan bir Kur'an olarak Hz. Peygamber'in söz ve uygulamaları da Kur'an ahlâk ve ahkâmını uygulamaya yansıtması yönüyle belirleyici olmuştur. Hatta bazı ilim adamları, teori ve pratik açısından yaptıkları değerlendirmelerde Kur'an ve Sünnet ikilisinden hangisinin diğeri üzerinde daha belirleyici olduğunu tartışmak durumunda kalmışlardır. Belki de burada söylenebilecek en isabetli görüş, teori ile pratiğin birbirlerini tamamladıkları ve birlikte değerlendirilmeleri gerekliliğidir.

Fakat daha İslâm'ın ilk asırlarından itibaren biri, Kur'an ile yetinme iddiasıyla sünneti dışlayan; diğeri ise Hadis ve Sünneti Kur'an'ın önüne geçiren iki farklı uç yaklaşım ortaya çıkabilmiştir. İlk yaklaşım, Hz. Peygamber'in misyonunu adeta bireylerin

akıl ve arzularına devrederken, ikinci yaklaşım ise ayetleri rivayetlerle perdeleyecek kadar ileri gidebilmiştir. Ayrıca Sünnetin sonraki dönemlerde kazandığı yeni muhtevalar ve Kur'an'la ilişkilendirilmesinde ortaya çıkan benzer farklı yaklaşımlar, Kur'an-Sünnet ilişkisini doğru şekilde anlamayı belli ölçüde engellemekte, hatta genel olarak İslâm algısını belirleyici bir rol de oynamaktadır. Modern zamanlarda çok yönlü tartışılan bu konuların, ilmî bir bakış açısı ile yeniden ele alınması gerekmektedir. Bu nedenledir ki Kur'an-Sünnet ilişkisi adlı bu projede sözü edilen konular, enine boyuna tartışılacak ve sahanın yetkin uzmanları tarafından önemli tahliller yapılacaktır.

Bilim Dalı Sorumlusu:
Prof. Dr. Bünyamin Erul

Bölüm Çalışma Grubu:

Prof. Dr. Bünyamin Erul

(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Enbiya Yıldırım

(Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mehmet Erdoğan

(Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. H. Musa Bağcı (Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ahmet Keleş (Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali Dere (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Nevzat Tartı

(Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ahmet Yıldırım

(Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Özcan Hıdır

(Rotterdam İslâm Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Hüseyin Hansu

(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Bekir Kuzudişli

(İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Halit Özkan

(İstanbul Şehir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Kadir Demirci

(Gazi Osman Paşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Arif Ulu (Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Bölümler ve Çalışma Planı:

I. Kavramsal Çerçeve Hadis, Sünnet, Rivâyet ve Bid'at

II. Kur'an-Hz. Peygamber

1. Kur'an ve Hadislerde Peygamberler ve Önceki Ümmetler
2. Kur'an'da ve Hadislerde Hz. Peygamber
3. Hz. Peygamber'in Kur'an ile İlişkisi
4. Hz. Peygamber'in Görevleri: Tebliğ, Beyan, Talim ve Tatbik
5. Hz. Peygamber'e Karşı Görevler

III. Kur'an-Sünnet İlişkisi

1. Nüzul ve Vürud Ortamı: Ayet ve Hadislerin Bağlamı
2. Kur'an'ın Anlaşılmasında Hz. Peygamber'in Rolü
3. Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an'ın Rolü
4. Hadislerin Kabul ve Anlaşılmasında Kur'an'a Arz Yöntemi

IV. Vahiy-Sünnet İlişkisi

1. Sünnet Ve Hadisin Kaynakları
2. Kur'an Dışı Vahy Meselesi
3. Kudsî Hadisler

V. Teşri' Açısından Sünnet

1. Hadis Ve Sünnetin Hucciyeti ile İlgili Yapılan Tartışmalar
2. Hz. Peygamber'in Helal-Haram Koyma Yetkisi?
3. Sünnetin Kur'an'ı Tahsis, Takyid ve Nesh Etmesi Meselesi
4. Sünnetin Kur'an Dışı Hükümler Getirmesi Meselesi
5. Ayet-Rivayet Tearuzu/İhtilafı
6. Bağlayıcılık Ve Belirleyicilik Açısından Hadis ve Sünnet

VI. Kur'an-Sünnet İlişkisine Farklı Yaklaşımlar

1. Kur'an-Sünnet'e Şiî Bakış
2. Kur'an-Sünnet'e Selefî Bakış
3. Kur'an-Sünnete Hâricî Bakış
4. Kur'an ve Sünnet'e Ehl-i Hadis ve Ehl-i Rey Yaklaşımları
5. Kur'an ve Sünnete Mu'tezilî Bakış
6. Kur'an ve Sünnet'e İrfânî ve Bâtınî Yaklaşımlar

VII. İslâmî Düşüncede/İlimlerde Sünnet

1. Hadis-Sünnet-Kültür (İsrailiyat) İlişkisi
2. Hadis-Sünnet-Fıkıh-Fıkıh Usulü İlişkisi
3. Hadis-Sünnet-Tefsir İlişkisi
4. Hadis-Sünnet-Akaid/Kelam İlişkisi

VIII. Tarihi Süreçte Sünnet

1. Sahabenin Peygamber ve Sünnet Anlayışı
2. Tabiûnun Peygamber ve Sünnet Anlayışı
3. Kur'an—Ümmet İlişkisinde "Yaşayan Sünnet"in Rolü

IX. Modern Dönemlerde Hadis ve Sünnet

1. Hadis ve Peygamber Tasavvuruna Dair Modern Tartışmalar
2. Kur'an ile Yetinme eğilimi, Kur'an İslâm'ı ve Hadis İnkarcılığı
3. Hadis Tenkidi ve Tenkit Çalışmaları
4. Sünnet'e Pozitif Bilim Merkezci Yaklaşımlar
5. Sünnete Dair Yerel-Evrensel ve Tarihselci Yaklaşımlar
6. Kur'an-Sünnet İlişkisine Dair Oryantalist Yaklaşımlar

İKİNCİ ve ÜÇÜNCÜ AŞAMA ÇALIŞMALAR

Henüz planlama safhasında olan ikinci aşama Kur'an araştırmalarında, Kur'an'ın muhtevasına yönelik çalışmalar yer alacaktır.

Birinci aşama çalışmaları belli bir olgunluğa erişip arka planı teşkil edecek ilmî verilerin ortaya çıkmaya başlamasını müteakip 2015 yılında bu aşama ile ilgili planlama yapılarak;

1. Kur'an'da inanç esasları
2. Kur'an'da fıkıh
  - a) İbadetler
  - b) Muamelat
3. Kur'an'da ahlâk ve sosyal hayat

gibi muhtevaya yönelik konular projelendirilecektir.

Kuramer 2015 yılında, ikinci aşamayla eş zamanlı olarak üçüncü aşama çalışmalarını da planlayıp;

- » Kur'an'ı Anlamada Usul,
- » Kur'an Lügati/Terimleri,
- » Kur'an Araştırmaları Bibliyografyası,
- » Kur'an Ansiklopedisi,
- » Konulu Kur'an Tefsiri,
- » Meâl–Tefsîr,
- » Sîret
- » Kur'an Kronolojisi
- » Kur'an ve Pozitif Bilimler,
- » İslâm Medeniyetinde Kur'an,
- » Kur'an Estetiği/Sanatları

konularında çalışma grupları oluşturularak projeler başlatacaktır.

ORGANLAR

Yönetim Kurulu:

1. Prof. Dr. Ali Bardakoğlu
2. Ahmet Ertürk
3. Mustafa Cemil Kartal

Bilim Kurulu:

1. Prof. Dr. Ali Bardakoğlu
2. Prof. Dr. İsmail E. Erünsal
3. Prof. Dr. Mustafa Çağrı
4. Prof. Dr. Ömer Faruk Harman
5. Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz
6. Hikmet Zeyveli

Danışma Kurulu

Bilim Dalları Çalışma ve Çalıştay
Grupları

İstişare Grupları